

Identifikacija i kompenzacija žrtava trgovine ljudima

Republika Hrvatska

Istraživanje proveli:

Partnerstvo za društveni
razvoj, Zagreb

Udruga Zora, Čakovec

Ženska soba, Zagreb

Udruga Žena Vukovar

Naslov: Identifikacija i kompenzacija žrtava trgovine ljudima¹

Istraživački tim:

Partnerstvo za društveni razvoj, Zagreb

Udruga Zora, Čakovec

Ženska soba, Zagreb

Udruga žena Vukovar

BALKANS ACT NOW!

Projekt financira Europska unija

Ovaj dokument nastao je uz financijsku pomoć Europske unije. Za dokument odgovara isključivo Partnerstvo za društveni razvoj, a njegov sadržaj ni na koji način ne odražava mišljenje Europske unije.

Ožujak, 2014. godine

¹ Istraživanje je provedeno od 30. listopada 2013. godine do 13. prosinca 2013. godine.

Sadržaj

Uvod.....	1
Žrtve trgovanja ljudima u razdoblju od 2005.do 2013. godine.....	1
Tretman žrtava trgovanja ljudima	2
Broj žrtava u programu rehabilitacije.....	4
Zdravstveni pregledi za žrtve trgovanja ljudima	5
Skloništa za žrtve trgovanja ljudima.....	5
Povratak žrtava	5
Novčana naknada žrtvama	6
Tko može ostvariti pravo na novčanu naknadu?	6
Tko i u kojem roku odlučuje o osnovanosti zahtjeva za novčanu naknadu?	7
Kompenzacija žrtava.....	7
Nadležna tijela	8
Pregled zakonodavnog okvira.....	9
Statistički podaci	10
Osuđene punoljetne osobe prema kaznenim djelima i sudioništvu	17
Zaključak.....	19

Lista Dijagrama

Dijagram 1 Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu trgovanja ljudima	4
Dijagram 2 KZ čl. 175. Trgovanje ljudima i ropstvo 2009.- 2012.....	17
Dijagram 3 KZ čl. 177. Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice 2009.- 2012.	17
Dijagram 4 KZ čl. 178. Međunarodna prostitucija 2009.- 2012.	17
Dijagram 5 Broj i obrazovanje žrtava trgovine 2009.- 2010.	18

Lista Tabela

Tabela 1 Broj žrtava trgovanja ljudima i zemlja porijekla, prikaz od 2005.- 2013. godine	2
Tabela 2 Utrošena financijska sredstva za suzbijanje trgovanja ljudima u od 2005.-2011.....	6
Tabela 3 Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu	10
Tabela 4 Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu/ žene.....	10
Tabela 5 Prisilna udaljenja	11
Tabela 6 Prijavljene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke	11
Tabela 7 Optužene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2009.	13
Tabela 8 Osuđene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, pokušaju i izrečenim sankcijama	15
Tabela 9 Zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi: Predmeti organiziranog kriminala.....	18

Uvod

Istraživanje *Identifikacija i kompenzacija žrtava trgovine ljudima* provedeno je u sklopu projekta Balkans Act Now, čiji je cilj doprinijeti demokratizaciji i EU integracijskim procesima u zemljama zapadnog Balkana kroz poboljšanje civilnog aktivizma, kapaciteta, predanosti i utjecaja mreža civilnog društva u raspravi o ljudskim pravima i vladavini prava u vezi s pitanjem organiziranog kriminala, a posebno trgovine ljudima. Nositeljica projekta je organizacija Astra - Anti Trafficking Action iz Srbije, a Partnerstvo za društveni razvoj (Hrvatska), Association for action against violence and trafficking of human beings – Open Gate (Makedonija), International Forum of Solidarity – EMMAUS (Bosna i Hercegovina), Association ALC - Accompagnement, Lieux d'Accueil, Carrefour éducatif et social (Francuska), Comité Contre L'Esclavage Moderne – CCEM (Francuska) i The Netherlands Helsinki Committee - NHC (Nizozemska) su partnerske organizacije. Suradnici na projektu u Hrvatskoj su udruge Ženska soba iz Zagreba, Zora iz Čakovca, te Udruga žena Vukovar.

Ovim istraživanjem napravljena je *in-depth* analiza implementacije nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima na području Republike Hrvatske, s posebnim naglaskom na tretmanu i pomoći pruženim žrtvama trgovanja ljudima po provedenoj identifikaciji. U prvom dijelu istraživanja, predstavljeni su podaci o broju identificiranih žrtava trgovanja ljudima na prostoru Republike Hrvatske, te je objašnjena procedura identifikacije sukladno Protokolu za identifikaciju, pomoć i zaštitu trgovanja ljudima. Potom je analizirana implementacija Protokola na terenu po sljedećim kategorijama: program rehabilitacije, zdravstveni pregledi za žrtve trgovanja ljudima, skloništa za žrtve trgovanja ljudima, povratak žrtava i novčana naknada žrtvama trgovanja ljudima.

Pri prikupljanju statističkih podataka korišteni su službeni podaci Ministarstva unutarnjih poslova (Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, internetska stranica: <http://mup.hr/31.aspx>), izvještaji o trgovanju ljudima preuzeti sa službene stranice Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (<http://www.uljppnm.vlada.hr>). Sa službenih su stranica korišteni sljedeći izvještaji: Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine za 2011. godinu, Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine za 2010. godinu, Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje od 2009. do 2011. godine za 2009. godinu, Izvješće o provedbi operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2008. godinu, Izvješće o provedbi operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2007. godinu, Izvješće o provedbi operativnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2005. i 2006. godinu. Također, 7. studenoga 2013. poslan je službeni zahtjev Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina za informaciju sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama, na koji je dobiven pismeni odgovor 21. studenoga 2013. godine.

Žrtve trgovanja ljudima u razdoblju od 2005. do 2013. godine

U razdoblju od 2005. do 2013. godine na prostoru Republike Hrvatske ukupno je identificirano 98 žrtava trgovanja ljudima – 14 muških i 84 ženskih osoba.

U razdoblju od 2005. do 2010. godine identificirano je 10 maloljetnih i 45 punoljetnih žrtava trgovanja ljudima (za jednu se osobu ne zna točan podatak). Za 2011., 2012. i 2013. podaci o godištu žrtava su svrstani u kategorije te se ne može sa sigurnošću napraviti statistika.

Najčešći tipovi eksploatacije su seksualna i radna eksploatacija, a uz to se još javljaju i prisilno činjenje kaznenih djela, prisilna prošnja i prisilan brak.

Napomena: Iz ukupnog broja nije moguće usporediti neke podatke zbog nesistematizacije podataka (stupanj obrazovanja, pripadnost nacionalnim manjinama, kategorizacija prema dobi, kategorizacija trgovanja).

Tabela 1 Broj žrtava trgovanja ljudima i zemlja porijekla, prikaz od 2005. - 2013. godine

Identificirane žrtve	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	UKUPNO
Državljeni Hrvatske	3	3	9	4	4	4	13	8	15	63
Državljeni BiH	1	1	2	2	1	1	1	0	0	9
Državljeni Bugarske	1	3	0	0	0	0	0	0	0	4
Državljeni Kameruna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Državljeni Maroka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Državljeni Moldavije	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Državljeni Rumunjske	1	1	0	0	0	1	0	2	0	5
Državljeni Ruske Federacije	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Državljeni Slovačke	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Državljeni Makedonije	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Državljeni Srbije	0	1	3	1	3	1	0	0	1	10
Državljeni Ukrajine	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Državljeni Albanije	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Bez državljanstva	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Državljeni SAD	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
UKUPNO	6	13	15	7	8	7	14	11	17	98

Tretman žrtava trgovanja ljudima

Procedura identifikacije uređena je *Protokolom za identifikaciju, pomoć i zaštitu trgovanja ljudima*:

Identifikaciju žrtava trgovanja ljudima obavlja Ministarstvo unutarnjih poslova. U postupku identifikacije žrtava MUP će surađivati s organizacijama civilnog društva. Ukoliko je žrtva dijete, MUP će u postupku identifikacije surađivati s tijelom nadležnim za poslove socijalne skrbi i organizacijama civilnog društva.

Nadležno tijelo dužno je o izvršenoj identifikaciji odmah izvijestiti nacionalnog koordinатора za suzbijanje trgovanja ljudima. Nakon identifikacije žrtve koordinatore za suzbijanje trgovanja ljudima MUP-a, bez odgađanja o identificiranoj žrtvi obavještava nadležnog voditelja za koordinaciju rada mobilnih timova. Nacionalni koordinatore za suzbijanje trgovanja ljudima imenovat će voditelja mobilnog tima u slučaju kad je žrtva dijete i voditelja mobilnog tima u slučaju kad je žrtva odrasla osoba. Voditeljem za koordinaciju mobilnog tima u slučaju kad je žrtva dijete obavezno se imenuje predstavnik iz tijela državne uprave nadležnog za poslove iz sustava socijalne skrbi.

Žrtvu stranog državljanina će mobilni tim, nakon identifikacije, prevesti u nadležni prihvatni smještaj gdje će boraviti do njene konačne odluke o prihvaćanju programa pomoći i zaštite o kojem će ju obavijestiti mobilni tim. Žrtva hrvatski državljanin do svoje konačne odluke o prihvaćanju programa pomoći i zaštite, osim u prihvatnom centru, može boraviti i u smještaju u vlastitoj organizaciji.

O prihvaćanju programa pomoći i zaštite žrtva mora odlučiti u roku od 60 dana od dana identifikacije. Ukoliko je žrtva dijete, o prihvaćanju programa pomoći i zaštite, uz prethodno izraženo mišljenje djeteta, odlučit će skrbnik uz suglasnost centra za socijalnu skrb u roku od 90 dana od dana identifikacije.

Program pomoći i zaštite obuhvaća zdravstvenu i psihosocijalnu zaštitu, siguran smještaj, usluge prevođenja i tumačenja te pravnu pomoć. Postupak pomoći i zaštite zahtijeva žurnost i tajnost u postupanju.

Mobilne timove za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite žrtava trgovanja ljudima čine osobe ovlaštene za pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama. Članovi mobilnog tima moraju biti dostupni 24 sata. Mobilne timove čine posebno podučeni predstavnici centara za socijalnu skrb, Hrvatskog crvenog križa i organizacija civilnog društva koje se bave suzbijanjem trgovanja ljudima.

U Republici Hrvatskoj osnivaju se četiri mobilna tima i to u sljedećim gradovima: Zagreb, Rijeka, Split i Osijek. Mjesna nadležnost pojedinog mobilnog tima određuje se prema mjestu identifikacije žrtve.²

Svaki mobilni tim čine četiri osobe: jedan predstavnik centra za socijalnu skrb, jedan predstavnik Hrvatskog crvenog križa i dva predstavnika organizacija civilnog društva.

Obveze mobilnih timova su:

- dolazak na mjesto identifikacije te pružanje prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama trgovanja ljudima;
- inicijalni razgovor sa žrtvom odmah po identifikaciji te obavješćivanje o programu pomoći i zaštite;
- prijevoz i smještaj žrtve u privremeni prihvatni smještaj, pružanje pomoći i zaštite žrtvi do zbrinjavanja u prihvatnom centru;
- prijevoz žrtve u službeni sigurni smještaj ukoliko žrtva prihvati ponuđeni program pomoći i zaštite.

MUP obvezno, odmah po identifikaciji žrtve, poziva nadležnog voditelja mobilnog tima. Obveze voditelja mobilnog tima su:

- obavijestiti članove mjesno nadležnog mobilnog tima sukladno odredbi točke 6. ovog protokola,
- pratiti rad i aktivnosti mobilnog tima u pružanju prvih oblika pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima,
- izvijestiti MUP o aktivnostima u pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima.

Odmah po pozivu voditelja mobilnog tima, mobilni tim je obavezan pokrenuti postupak pružanja pomoći i zaštite sukladno obavezama propisanim ovim Protokolom. Voditelj mobilnog tima je dužan u pisanom obliku izvijestiti Operativni tim Nacionalnog odbora o svim provedenim aktivnostima u vezi s pružanjem prvih oblika pomoći i zaštite novoidentificiranim žrtvama trgovanja ljudima.

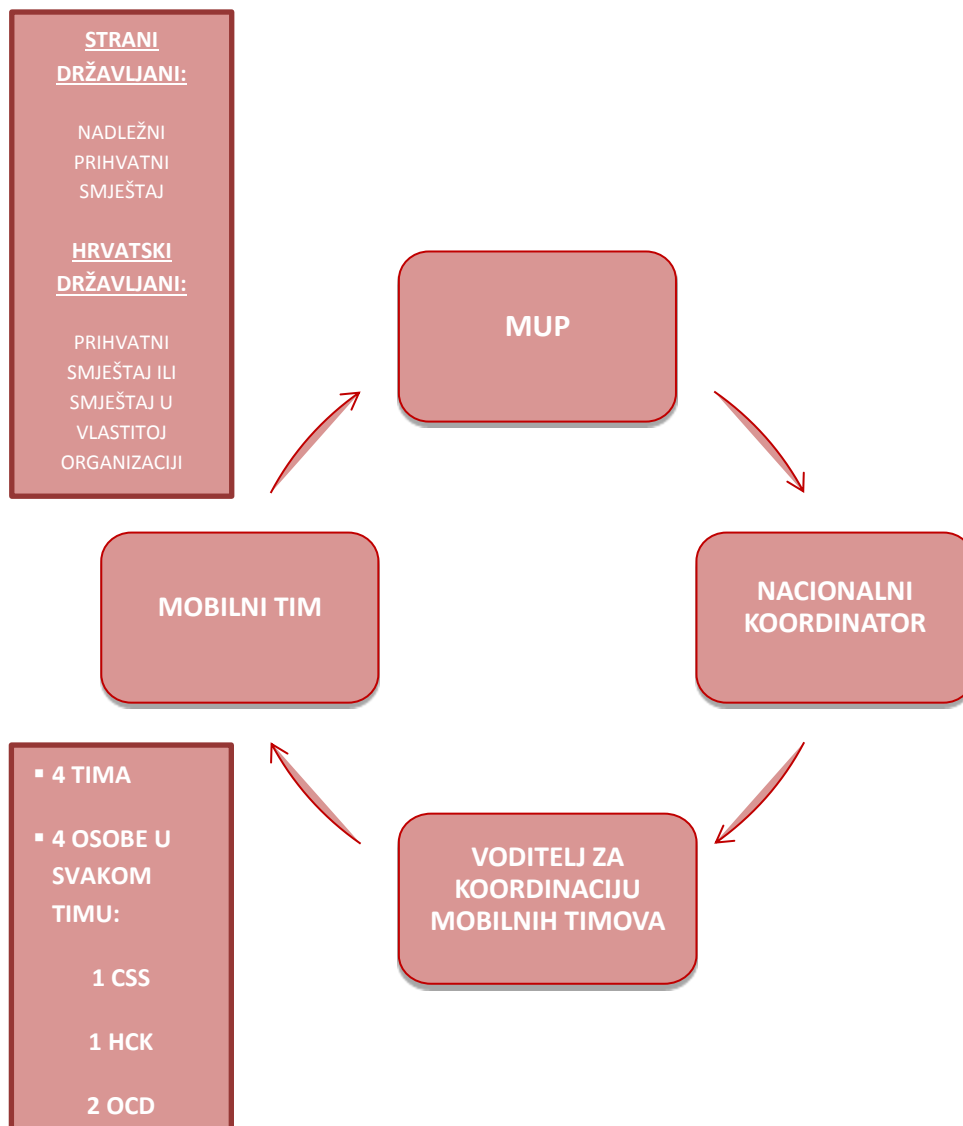
² Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Zagrebu mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Gradu Zagrebu, Zagrebačkoj, Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj, Međimurskoj, Koprivničko-križevačkoj, Sisačko-moslavačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Karlovačkoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Rijeci mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Primorsko-goranskoj, Istarskoj i Ličko-senjskoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Splitu mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Zadarskoj, Šibensko-kninskoj, Splitsko-dalmatinskoj i Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Mobilni tim sa sjedištem u Gradu Osijeku mjesno je nadležan za žrtve identificirane u sljedećim županijama: Osječko-baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Požeško-slavonskoj, Brodsko-posavskoj i Virovitičko-podravskoj županiji.

Dijagram 1 Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu trgovanja ljudima

Broj žrtava u programu rehabilitacije

"Vezano uz program rehabilitacije, svakoj se identificiranoj žrtvi trgovanja ljudima pruža individualni program oporavka koji uključuje psihosocijalnu, medicinsku i pravnu pomoć te sve drugo što se u individualnom programu ocjeni kao potrebno. Navedene programe izrađuje organizacija civilnog društva koja pruža pomoć i zaštitu žrtvama.

Osigurano je i 10 psiholoških tretmana koji su uključivali pomoć i podršku žrtvama."³

Napomena: Nije navedeno koliko žrtava je dobilo točno kakvu pomoć. Kako se radi o izrazito teškim situacijama u kojima je vjerujemo svima potrebna psihološka potpora, ne znamo zbog čega nije i ostalim žrtvama pružena adekvatna psihološka pomoć.

³ Odgovor je dobiven od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na upit udruge Zora.

Zdravstveni pregledi za žrtve trgovanja ljudima

"Za žrtve u razdoblju od 2005. do 2013. godine osigurano je 17 specijalističkih ginekoloških pregleda u sklopu kojih su obavljene i potrebne laboratorijske pretrage sa papa testom.

Obavljeno je 27 specijalističkih psihijatrijskih pregleda koji su kod nekih žrtava uključivali samo prvi pregled, a kod nekih su to bili i tretmani i kontrolni pregled.

Osigurano je stomatološko zbrinjavanje za 2 žrtve, s tim da je kod 1 osigurano i saniranje usne šupljine protetskim radom. Pored navedenih, žrtvama su pružani i drugi specijalistički pregledi (internistički, kardiološki i drugi prema potrebi). Isto tako, obavljene su laboratorijske pretrage koje su se vršile u zdravstvenim ustanovama na sekundarnoj i tercijarnoj razini, Opće bolnice i Klinički bolnički centri."⁴

Usporedivo s ukupnim brojem žrtava, vidljivo je kako nisu sve žrtve dobile obaveznu medicinsku zaštitu. Ako uzmemo u obzir da se u glavini slučajeva radi o žrtvama seksualne eksploatacije, nije jasno zbog čega je obavljeno samo 17 specijalističkih ginekoloških pregleda, kao i puno manji broj ostalih zdravstvenih pregleda od očekivanog i potrebnog.

Napomena: Nema dostupnih podataka o broju žrtava evidentiranih kao ovisnika, broju zaraženih žrtava spolno prenosivim bolestima, broju pobačaja obavljenih tijekom ropstva, broju osoba kojima je u trenutku identifikacije pružena zdravstvena pomoć zbog fizičkih ozljeda, broju ostalih skloništa u koje su žrtve bile sklonjene i njihova vrsta (npr. Sigurna kuća, udomiteljska obitelj...)

Skloništa za žrtve trgovanja ljudima

U Republici su Hrvatskoj otvorena dva službena skloništa za žrtve, i to jedno za djecu, a drugo za odrasle žrtve. Oba se skloništa financiraju iz sredstava Državnoga proračuna, a vode ih organizacije civilnoga društva.

Unutar razdoblja od 2005. do 2013. u skloništa su smještene 54 osobe. Budući da je u razdoblju od 2005-2013 identificirano 98 žrtava, nije poznato kamo je smješteno ostalih 44 žrtava.

Napomena: Istraživačima/cama nije odgovoreno na pitanje koliko je žrtava smješteno u službena skloništa, a koliko u ostale Sigurne kuće (ako je bilo takvih slučajeva).

Povratak žrtava

Na pitanje koliko je žrtava trgovanja ljudima bilo vraćeno u domovinu kao ilegalni imigranti/ce bez rehabilitacije, od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina dobiven je sljedeći odgovor:

"Prema uspostavljenom sustavu u Republici Hrvatskoj žrtve trgovanja ljudima se ne deportiraju, već postoji samo dobrovoljna repatrijacija. Dakle, ukoliko je osoba identificirana kao žrtva trgovanja ljudima, pruža joj se mogućnost za oporavak i razmišljanje od 60 dana (sukladno Protokolu o identifikaciji te pružanju pomoći i zaštite žrtvama trgovanja ljudima) hoće li prihvatiti sustav pomoći i zaštite. Ukoliko osoba izrazi želju za povratkom u svoju domovinu, pristupa se dobrovoljnoj repatrijaciji (sukladno Protokolu o postupanju pri dobrovoljnom povratku žrtava trgovanja ljudima)."⁵

⁴ Odgovor je dobiven od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na upit udruge Zora.

⁵ Odgovor je dobiven od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina na upit udruge Zora.

Tabela 2 Utrošena financijska sredstva za suzbijanje trgovanja ljudima u od 2005.-2011.

<i>Godina</i>	<i>Državni proračun⁶</i>	<i>Mreža PETRA</i>
2005.	13.223.970,40	1.906.832
2006.	6.770.495,62	1.683.707
2007.	9.838.115,81	1.464.159
2008.	7.541.160,73	1.099.443
2009.	6.068.632,71	1.108.686
2010.	6.000.942,74	215.401,88
2011.	6.919.316,42	465.788
	56.362.634 kn	7.944.016,88 kn
Ukupno	64.306.650,88 kn	

Novčana naknada žrtvama

Tko može ostvariti pravo na novčanu naknadu?⁷

Žrtva kaznenog djela s elementima nasilja počinjenog s namjerom na teritoriju Republike Hrvatske nakon dana 1. srpnja 2013. godine, ima pravo ostvariti novčanu naknadu:

- ako je državljanin Republike Hrvatske, odnosno državljanin države članice Europske unije ili na njenom teritoriju ima prebivalište
- ako je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela
- ako je kazneno djelo prijavljeno ili evidentirano policiji ili državnom odvjetništvu u roku od šest mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela, neovisno da li je počinitelj poznat ili ne
- ako je podnijela pisani zahtjev na službenom obrascu i priložila potrebnu dokumentaciju (obrazac je dostupan u svakoj postaji policije, uredima državnog odvjetnika, općinskim i županijskim sudovima, te u elektronskom obliku na službenim internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, Ministarstva unutarnjih poslova, Državnog odvjetništva RH-a, te općinskih i županijskih sudova.

Žrtva može ostvariti pravo na naknadu:

- ✓ troškova liječenja,
- ✓ izgubljene zarade do iznosa od 35.000,00 kn,
- ✓ bliski krvni srodnik preminule žrtve ima pravo na naknadu zbog gubitka zakonskog uzdržavanja do iznosa od 70.000,00 kn i pogrebnih troškova do iznosa od 5.000,00 kuna

Postupak se pokreće ispunjavanjem službenog obrasca uz koji moraju biti priložene sve potrebne isprave čiji popis je naveden u obrascu. Zahtjev se podnosi Ministarstvu pravosuđa u roku od šest mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela, a može se podnijeti i kasnije ukoliko žrtva zbog opravdanih razloga nije bila u

⁶ Ured za ljudska prava Vlade RH; Ministarstvo unutarnjih poslova; Ministarstvo pravosuđa, Pravosudna akademija; Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija; Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi; Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti; Međunarodna organizacija za migracije;

⁷ PRAVA ŽRTAVA SUKLADNO ZAKONU O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA (Narodne novine 80/08 i 27/11). Izvor: web-stranica Ministarstva pravosuđa, <http://www.mprh.hr/odjel-za-naknade-kp> (pregledano 04.12.2013.)

mogućnosti zahtjev podnijeti u ranije navedenom roku, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kada su prestali opravdani razlozi. Protekom roka od tri godine nakon počinjenja kaznenog djela zahtjev se ne može podnijeti.

Za pomoć pri ispunjavanju zahtjeva žrtva se može obratiti službenoj osobi u policijskoj postaji, uredu državnog odvjetnika, na općinskim i županijskim sudovima ili na besplatni telefon Nacionalnog pozivnog centra za žrtve kaznenih djela i prekršaja; 116-006.

Tko i u kojem roku odlučuje o osnovanosti zahtjeva za novčanu naknadu?

Odbor za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela nakon provedenog postupka, a najkasnije u roku od 60 dana od dana zaprimanja potpunog i urednog zahtjeva, dužan je donijeti odluku o osnovanosti zahtjeva i visini naknade. Isplata naknade izvršiti će se u roku od 30 dana od dana kada je žrtvi dostavljeno rješenje kojim je određeno plaćanje naknade.

5. rujna 2013. prema 114. priopćenju sjednice Vlade Republike Hrvatske⁸ imenovani su predsjednica, zamjenici predsjednice, članovi i zamjenici članova Odbora za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela, kao predstavnici Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva zdravlja i predstavnici civilnog društva iz područja zaštite žrtava kaznenih djela. Katarina Buljan imenovana je predsjednicom Odbora, Dragan Katić i Branko Brkić njezinim zamjenicima, članovima su imenovani Zlata Hrvoj-Šipek, Milena Čalić-Jelić, Sandra Artuković Kunšt i Velibor Drakulić. Zamjenici članova su Danica Damjanović, Željko Odorčić, Vanja Bakalović, Mladen Stojanović, Dinko Kovačević, Edita Brkić, Danica Kramarić i Marija Pećanac.

Predstavnici civilnog društva su iz sljedećih udruga:⁹

1. Milena Čalić-Jelić, članica, Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću, Zagreb
2. Vanja Bakalović, zamjenica, Centar za mirovne studije, Zagreb
3. Mladen Stojanović, zamjenik, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek

Prema pdf dokumentu u naziva VISINA NAKNADA ČLANOVIMA ODBORA koji se može naći internetskom pretragom, vanjski članovi Odbora za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela imaju pravo na naknadu u iznosu od 50,00 kuna neto za prisustvovanje na sjednici Odbora.

Kompenzacija žrtava

Kompenzacija žrtava trgovanja ljudima propisana je Zakonom o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela koji je stupio na snagu na dan ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.¹⁰ Sukladno članku 5 ovoga Zakona, ovlaštenici prava na naknadu su neposredne i posredne žrtve kaznenih djela počinjenih s namjerom uz primjenu sile ili povredom spolnog integriteta; te kaznenih djela dovođenja u opasnost života i imovine općeopasnom radnjom ili sredstvom kojim je prouzročena smrt, teška tjelesna ozljeda ili teško narušenje zdravlja jedne ili više osoba, a propisano je Kaznenim zakonom kao teži oblik temeljnoga kaznenog djela počinjenog s namjerom.

Neposrednom žrtvom smatra se i osoba koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušenje zdravlja za vrijeme počinjenja namjernoga kaznenog djela nasilja prema drugoj osobi, ako nije sudjelovala u počinjenju toga kaznenog djela; pokušavajući spriječiti počinjenje kaznenog djela; pomažući policiji pri uhićenju počinitelja; pružajući pomoć drugoj žrtvi kaznenog djela.

⁸ Vlada RH (2013) Priopćenje sa 114. sjednice Vlade Republike Hrvatske. Dostupno na: http://www.vlada.hr/hr/naslovnica/priopcenja_za_javnost/2013/rujan/priopcenje_sa_114_sjednice_vlade_republike_hrvatske (pregledano 5.11.2013.)

⁹ Ured za udruge Vlade RH (2013) Izabrani predstavnici civilnog društva u Odbor za novčane naknade žrtvama kaznenih djela. Dostupno na: <http://www.uzuvrh.hr/vijest.aspx?pageID=1&newsID=2520> (pregledano 5.11.2013.)

¹⁰ Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela, Narodne novine br. 80/08, 27/11

Posredna žrtva je bračni drug, izvanbračni drug, dijete, roditelj, posvojenik, posvojitelj, maćeha, očuh, pastorak neposredne žrtve i osoba s kojom je neposredna žrtva živjela u istospolnoj zajednici. Posredna žrtva je i djed, baka i unuk, ako je jedan od njih neposredna žrtva, u slučaju kad je između njih postojala trajnija zajednica života, a baka i djed su zamjenjivali roditelje.

Pravo na naknadu može se ostvariti samo zbog posljedica gore navedenih kaznenih djela počinjenih prema neposrednoj žrtvi na području Republike Hrvatske, na hrvatskom brodu ili u hrvatskom zrakoplovu bez obzira gdje se žrtva nalazi u trenutku nastupanja posljedice kaznenog djela.

Pravo na naknadu ima žrtva koja je:

- ✓ državljanin Republike Hrvatske ili ima prebivalište u Republici Hrvatskoj,
- ✓ državljanin države članice Europske unije ili ima prebivalište u državi članici Europske unije.

Pravo na naknadu prema ovom Zakonu može se ostvariti samo ako je kazneno djelo evidentirano ili prijavljeno policiji ili državnom odvjetništvu kao kazneno djelo. Ovlaštenici imaju pravo na naknadu neovisno o tome je li počinitelj kaznenog djela poznat i bez obzira na pokretanje kaznenog postupka.

Nadležna tijela

O pravu na naknadu odlučuje Odbor za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela (u daljnjem tekstu: Odbor) koji čine predsjednik i četiri člana. Predsjednik i svaki član Odbora ima dva zamjenika. Predsjednik, odnosno zamjenici predsjednika Odbora su suci Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Članovi Odbora odnosno njihovi zamjenici su: zamjenik Glavnoga državnog odvjetnika Republike Hrvatske, predstavnik civilnog društva iz područja zaštite žrtava kaznenih djela, predstavnik ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, te stručnjak iz područja zdravstva ili socijalne skrbi. Odbor imenuje Vlada Republike Hrvatske. Predsjednik Odbora, njegovi zamjenici, članovi Odbora i njihovi zamjenici imenuju se na vrijeme od četiri godine i mogu biti ponovno imenovani.

Predsjednika Odbora i njegove zamjenike predlaže predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske na temelju odluke opće sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Članove Odbora i njihove zamjenike predlažu:

- Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske – zamjenike Glavnoga državnog odvjetnika Republike Hrvatske,
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske – predstavnike civilnog društva iz područja zaštite žrtava kaznenih djela,
- ministar nadležan za poslove pravosuđa – predstavnike ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa,
- ministar nadležan za zdravstvo i socijalnu skrb – stručnjake iz područja zdravstva ili socijalne skrbi.

Odbor može donositi odluke ako su na sjednici nazočni predsjednik Odbora ili njegov zamjenik i svi članovi ili njihovi zamjenici. Odluku o zahtjevu Odbor donosi većinom glasova svih članova. O pravu na naknadu Odbor donosi rješenje u roku od 60 dana od dana primitka potpunog zahtjeva.

Na temelju rješenja Odbora ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa isplatit će naknadu u roku od 30 dana od dana dostave rješenja kojim je određeno plaćanje naknade.

Napomena: Izvješća o radu Odbora još uvijek nema jer su tek osnovani.

Do sada poznato da je donesena 1 presuda Općinskog građanskog suda u rujnu 2009. godine, za naknadu štete žrtvi trgovanja ljudima od strane počinitelja kaznenog djela trgovanja ljudima u iznosu od 152.000,00 kn.¹¹

Napomena: Kompenzacija žrtava nije obuhvaćena Nacionalnim planom do 2013. godine.

Pregled zakonodavnog okvira

- Kazneni zakon (NN 110/97, 27/98, 129/00, 51/01 i 105/04, 84/05, 71/06 i 152/08, 125/11, 144/12)
- Zakon o kaznenom postupku (NN 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 62/03, 58/02, 143/02, 115/06, 152/08)
- Zakon o USKOK-u (NN 88/01, 12/02, 33/05, 48/05, 76/07)
- Zakon o sudovima za mladež (NN 111/97, 27/98, 12/02)
- Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela (NN 151/03)
- Zakon o zaštiti svjedoka (NN 163/03)
- Zakon o strancima (NN 79/07, 36/09)
- Zakon o sprečavanju pranja novca (NN 69/97, 106/97, 114/01, 117/03, 142/03, 189/03)
- Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima (NN 178/04)
- Zakon o azilu (NN 79/07, 88/10)
- Zakon o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (NN 80/08)

¹¹ Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2009. http://www.ulppnm.vlada.hr/images/pdf/izvjesce_za_2009god.pdf

Statistički podaci

Tabela 3 Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu¹²

	2011	2012
Afganistan	1.396	1.618
Albanija	102	176
Alžir	17	648
Bangladeš	3	83
BiH	267	323
Eritreja	30	210
Kosovo	175	339
Maroko	24	194
Pakistan	294	338
Palestina	49	62
RH	363	298
Sirija	11	527
Somalija	67	874
Srbija	136	114
Tunis	44	125
Turska	194	183
Ostalo	652	727
UKUPNO	3.824	6.839

Tabela 4 Nezakoniti prelasci državne granice po državljanstvu/ žene¹³

	2011	2012
Afganistan	104	151
Albanija	2	4
BiH	25	36
Eritreja		31
Irak	1	
Italija	14	
Kosovo	13	35
Mađarska	1	
Makedonija	1	
Maroko	0	4
Palestina	1	
Sirija		14
Somalija		187
Srbija	16	12

¹² Ministarstvo unutarnjih poslova. Statistički pregled Temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2012. (http://www.mup.hr/UserDocImages/statistika/2013/statistika_2012_3.pdf). Statistički pregled Temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2011. (<http://www.mup.hr/UserDocImages/statistika/2012/pregled%202011.pdf>)

¹³ IBID

Turska	20	22
Ostalo	75	52
UKUPNO	273	548

Tabela 5 Prisilna udaljenja

<i>DRŽAVLJANSTVO</i>	<i>UKUPNO</i>		<i>PRISILNA UDALJENJA</i>	
	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>Ostalo</i>	<i>Readmisija</i>
Afganistan	803	434		434
Albanija	81	123	78	45
Alžir	15	138		138
Bangladeš		31		31
BiH	297	224	180	44
Eritreja	18	45		45
Kosovo	146	305	135	170
Makedonija	53	33	29	4
Maroko	12	54	1	53
Pakistan	233	133		133
Sirija	3	198		198
Somalija	15	92		92
Srbija	134	84	62	22
Tunis	25	32	2	30
Turska	166	121	93	28
Ostalo	300	248	74	174
UKUPNO	2.301	2.295	654	1.641

Tabela 6 Prijavljene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, spolu i vrsti odluke¹⁴

Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	6	1	1	1
2010	3	2		
2011	3	1	2	
2012	5	1	5	
Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 3.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	1			1
2010	5	1		
2011	0			
2012	0			
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>

¹⁴ Državni zavod za statistiku (<http://www.dzs.hr/>): 1504 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012.; 1748 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2011.; 1451 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010.; 1421 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009.

2009	103	6	17	1
2010	72	3	16	
2011	47	4	16	
2012	65	2	15	
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	3			
2010	2		1	
2011	0			
2012	6			5
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 3.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	43	2		2
2010	35	2		1
2011	23	1	16	
2012	21	1		
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	1			
2010	5			
2011	11		2	
2012	3	1		
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Odbačena prijava</i>	<i>Obustavljena istraga</i>
2009	0			
2010	0			
2011	1			
2012	0			

Tabela 7 Optužene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, spolu, pokušaju i vrsti odluke u 2009. ¹⁵

Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	3	1	2	1		
2010	3	1	1		2	
2011	3	1	1	1	1	
2012	6	1	2	4		
Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	2		2			
2010	3	2	2	1		
2011	0					
2012	0					
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	131	2	110	8	8	4
2010	121	8	93	9	6	13
2011	102	4	71	10	6	15
2012	86	6	70	10	6	
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	7		5	2		
2010	5	1	5			
2011	7		2	4		1
2012	7		7			

¹⁵ Državni zavod za statistiku (<http://www.dzs.hr/>): 1504 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012.; 1748 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2011.; 1451 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010.; 1421 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009.

Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 3.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	51	5	49	2		
2010	53	7	48		1	4
2011	29	3	25	4		
2012	24		21	3		
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	2	1	1	1		
2010	6	1	4			2
2011	6	1	6			
2012	3	1	3			
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Žene</i>	<i>Proglašeni krivima</i>	<i>Obustava kaznenog postupka</i>	<i>Oslobađajuća presuda</i>	<i>Odbijajuća presuda</i>
2009	0					
2010	0					
2011	5	2	4			1
2012	5	1	5			

Tabela 8 Osuđene punoljetne osobe prema kaznenim djelima, pokušaju i izrečenim sankcijama¹⁶

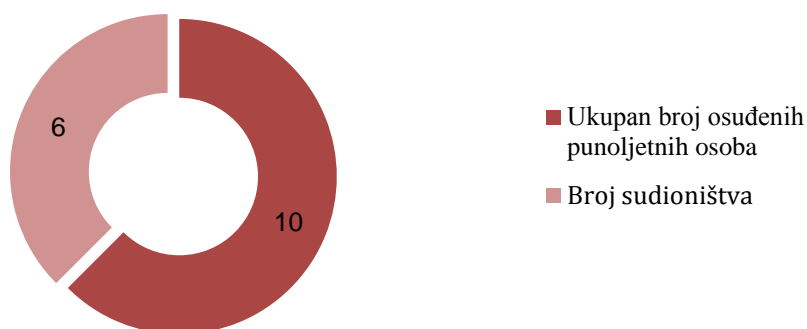
Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	2				1	1			
2010	1					1			
2011	1							1	
2012	2						1	1	
Trgovanje ljudima i ropstvo, čl. 175. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	2			2					
2010	2						1	1	
2011									
2012									
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	110	27	72				3	100	7
2010	93	34	60				1	80	12
2011	71	16	51				3	59	7
2012	70	17	57				6	61	3
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	5		2				1	4	
2010	5	1	3				3	2	
2011	2		1				1	1	
2012	7	3	6				2	5	

¹⁶ Državni zavod za statistiku (<http://www.dzs.hr/>): 1504 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2012.; 1748 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2011.; 1451 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2010.; 1421 Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2009.

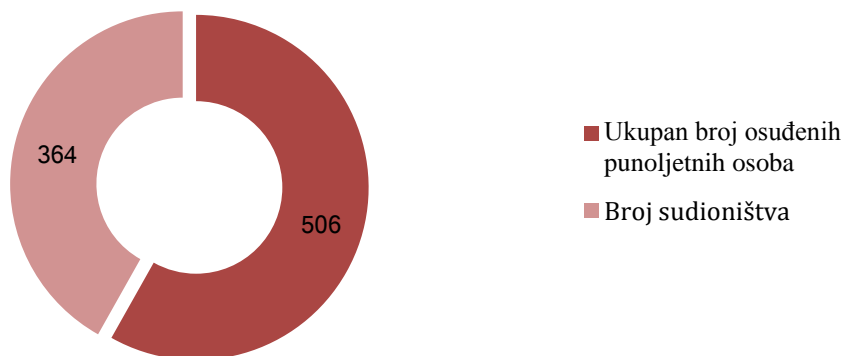
Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, čl. 177. st. 3.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	49		8		1	10	7	31	
2010	48		5		4	7	13	24	
2011	25		8			3	2	20	
2012	21		5			1	5	15	
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 1.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009	1		1					1	
2010									
2011	6		4				3	3	
2012	3		3					3	
Međunarodna prostitucija, čl. 178. st. 2.	<i>Ukupno</i>	<i>Pokušaj</i>	<i>Uvjetno</i>	<i>5-10 godina</i>	<i>3-5 godina</i>	<i>2-3 godine</i>	<i>1-2 godine</i>	<i>Do 12 mjeseci</i>	<i>Novčana kazna</i>
2009									
2010	4							4	
2011	4						1	3	
2012	5		5				4	1	

Osuđene punoljetne osobe prema kaznenim djelima i sudioništvu¹⁷

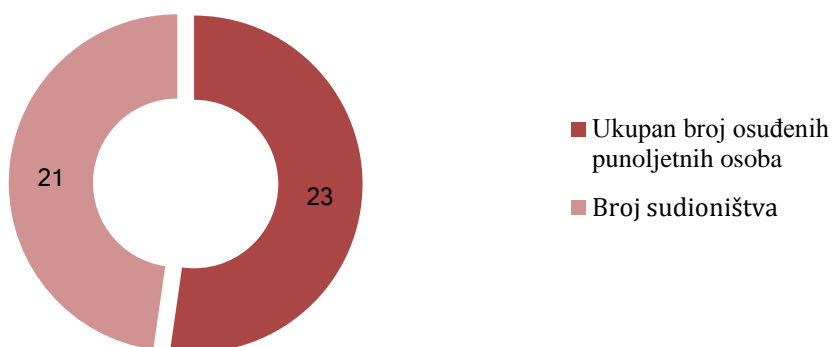
Dijagram 2 KZ čl. 175. Trgovanje ljudima i ropstvo 2009.- 2012.

Dijagram 3 KZ čl. 177. Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice 2009.- 2012.

Dijagram 4 KZ čl. 178. Međunarodna prostitucija 2009.- 2012.

¹⁷ IBID

Trgovanje ljudima i ropstvo 2009.- 2012.

60% sudioništva

Protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice 2009.- 2012.

72% sudioništva

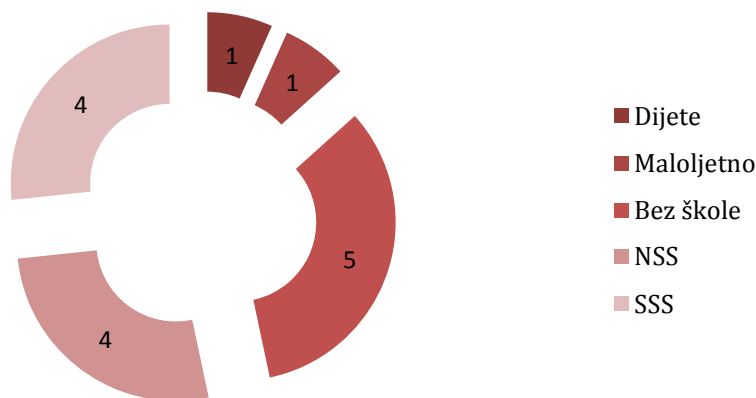
Međunarodna prostitucija 2009.- 2012.

91% sudioništva

Tabela 9 Zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi: Predmeti organiziranog kriminala¹⁸

	<i>EUR</i>
2012	2.359.047
2011	1.633.824
2010	1.065.606
2009	284.371
UKUPNO	5.342.849

Dijagram 5 Broj i obrazovanje žrtava trgovine 2009.- 2010.¹⁹

¹⁸ Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Izvješće o radu državnih odvjetništava u 2012. godini <http://www.dorh.hr/IzvjesceORaduDrzavnihOdvjetnistavaU>; Izvješće o radu državnih odvjetništava u 2011. godini <http://www.dorh.hr/IzvjesceORaduDrzavnih>; Izvješće o radu državnih odvjetništava u 2010. godini <http://www.dorh.hr/IzvjesceORadu>; Izvješće o radu državnih odvjetništava u 2009. godini <http://www.dorh.hr/GodisnjelzvjesceORadu>

¹⁹ Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2009. http://www.uljppnm.vlada.hr/images/pdf/izvjesce_za_2009god.pdf; Izvješće o provedbi nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za 2010. http://www.uljppnm.vlada.hr/images/pdf/izvjesce_za_2010god.pdf; 2011. N/A; 2012. N/A.

Zaključak

Proces identifikacije žrtava nije transparentan i još uvijek ovisi o volji državnog aparata, odnosno političkoj volji i javnim politikama koje u svom fokusu nemaju primarnu zaštitu žrtava, već se vode, za državu „većim” interesom čuvanja sigurnosti, odnosno kontrole migracijskih i socijalnih politika.

Ne postoji adekvatna neovisna kontrola sustava identifikacije, svi akteri koji izvještavaju o procesu identifikacije žrtava, ujedno su i akteri koji sudjeluju u aparatu sveobuhvatne podrške žrtvama zajedno s državom i izravno ovise o financiranju od strane države.

Kompenzacija žrtvama trgovanja ljudima još uvijek je potpuna teoretska, pravna i praktična nepoznanica.

Reciprocitet procesuiranja kaznenih djela trgovanja ljudima, u odnosu na djela koja se inače povezuju s trgovanjem ljudima (npr. međunarodna prostitucija) još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini.

Konceptualno, država još uvijek nije zauzela stratešku poziciju spram trgovanja ljudima koja bi se kvalitetno, dugoročno i analitički bavila trendovima i fenomenima povezanim s ovom tematikom.